

KLASA: UP/I-344-01/16-05/02
URBROJ: 376-11-16-1
Zagreb, 2. ožujka 2016.

Na temelju članka 12. stavka 1. točke 3. i članka 62. stavaka 3. i 4. Zakona o elektroničkim komunikacijama (NN br. 73/08, 90/11, 133/12, 80/13 i 71/14) radi provođenja regulatorne obveze nadzora cijena za uslugu izdvojenog pristupa lokalnoj petlji, Vijeće Hrvatske regulatorne agencije za mrežne djelatnosti je na sjednici održanoj 2. ožujka 2016. donijelo

ODLUKU

- I.** Najviša razina mjesečne naknade za uslugu potpuno izdvojenog pristupa lokalnoj petlji na temelju bakrene parice iznosi 48,47 kn.
- II.** Trgovačko društvo Hrvatski Telekom d.d., Zagreb, Roberta Frangeša Mihanovića 9, obvezno je najkasnije 8 dana od donošenja ove odluke objaviti na svojim internetskim stranicama izmijenjenu Standardnu ponudu Hrvatskog Telekoma d.d. za uslugu izdvojenog pristupa lokalnoj petlji s ugrađenom novom mjesečnom naknadom i datumom primjene od 1. siječnja 2017.
- III.** Način i uvjeti primjene nove mjesečne naknade definirani su odlukom Hrvatske regulatorne agencije za mrežne djelatnosti od 16. prosinca 2015. (KLASA: UP/I-344-01/15-05/12, URBROJ: 376-11-15-49).

Obrazloženje

Hrvatska regulatorna agencija za mrežne djelatnosti (dalje: HAKOM) je odlukom o analizi tržišta veleprodajnog lokalnog pristupa koji se pruža na fiksnoj lokaciji odredila trgovačkom društvu Hrvatski Telekom d.d. (dalje: HT) obvezu nadzora cijena za uslugu potpuno izdvojenog pristupa lokalnoj petlji na temelju bakrene parice (dalje: LLU usluga) na način da se primjenjuje mjesečna naknada određena na temelju rezultata troškovnog modela „odozdo prema gore“ primjenjujući LRAIC+ pristup (dalje: BU-LRAIC+ model) kako je to definirano odlukom od 18. prosinca 2013. (KLASA: UP/I-344-01/13-05/24, URBROJ: 376-11/13-10). Navedenom odlukom, HT-u je određena najviša razina mjesečne naknade za LLU uslugu (dalje: LLU cijena) u iznosu od 57,30 kn te je definiran način na koji HT može zatražiti primjenu najviše razine cijena.

U srpnju 2015. HT je podnio zahtjev za primjenom troškovno usmjerene cijene u iznosu od 57,30 kn. HAKOM je odlukom od 16. prosinca 2015. (KLASA: UP/I-344-01/15-05/12, URBROJ: 376-11-15-49) definirao da se LLU cijena u iznosu od 57,30 kn može početi primjenjivati od 1. siječnja 2017. ukoliko HT u roku od 30 dana od donošenja navedene odluke objavi novu LLU cijenu i datum njezine primjene unutar Standardne ponude Hrvatskog Telekoma d.d. za uslugu izdvojenog pristupa lokalnoj petlji (dalje: Standardna

ponuda). Nastavno na navedenu odluku, HT je unutar Standardne ponude objavio da će od 1. siječnja 2017. početi primjenjivati LLU cijenu u iznosu od 57,30 kn.

Nadalje, u odluci od 16. prosinca 2015. HAKOM je naveo kako je trenutno u tijeku ažuriranje troškovnog modela na temelju kojeg će se ponovno izračunati troškovi LLU usluge te da postoji mogućnost da se u tom postupku odredi neka druga najviša razina cijena. Naime, analizom tržišta veleprodajnog lokalnog pristupa koji se pruža na fiksnoj lokaciji definirano je da HAKOM može izmijeniti LLU cijenu temeljem članka 62. stavka 4. ZEK-a te se navodi da je potrebno ažurirati izrađeni BU-LRAIC+ model kako bi HAKOM mogao izračunati cijene za buduća razdoblja.

HAKOM je ažurirao postojeći BU-LRAIC+ model te pokrenuo postupak određivanja LLU cijene.

U nastavku se daje obrazloženje odredbi izreke ove odluke.

Ad I.

HAKOM je za određivanje LLU cijene koristio BU-LRAIC+ model izrađen u skladu s Preporukom Europske komisije¹, radi slanja ispravnih signala „*gradi ili kupi*“ (eng. *build or buy signals*). Primjenom navedene metodologije potiču se nova ulaganja i inovacije u pristupne mreže nove generacije.

Prilikom ažuriranja BU-LRAIC+ troškovnog modela zadržane su pretpostavke iz modela izrađenog u 2013., a u modelu su ažurirani sljedeći ulazni podatci: troškovi opreme i radova koji utječu na kapitalne troškove, operativni troškovi koji proizlaze iz HT-ovog top-down modela, broj aktivnih linija po MDF lokaciji te vrijednost WACC-a za nepokretnu mrežu.

Prema rezultatima ažuriranog BU-LRAIC+ modela, prosječni trošak LLU usluge za cijeli teritorij Republike Hrvatske, uz primjenu svih vrijedećih pravila gradnje te cijena prema tekućem troškovnom računovodstvu (eng. *Current Cost Accounting, CCA*), iznosi 127,95 kn.

Navedeni iznos odnosi se na troškove (kapitalni, operativni i veleprodajni specifični troškovi) hipotetskog operatora koji bi danas gradio bakrenu pristupnu mrežu do svake stambene/poslovne jedinice u Republici Hrvatskoj primjenjujući postojeća pravila gradnje te kupujući opremu prema današnjim cijenama.

Nakon izrade BU-LRAIC+ modela i donošenja odluke od 18. prosinca 2013., HT je modernizirao pristupne mreže putem FTTN² i FTTC³ koncepta te je navedenim rekonstrukcijama pristupne mreže obuhvaćeno oko 11 000 linija. HAKOM nije bio u

¹ Preporuka Europske komisije od 11. rujna 2013. o jedinstvenim obvezama nediskriminacije i troškovnim metodologijama u cilju promicanja tržišnog natjecanja i poboljšanja ulagačkog okruženja u području širokopolasnog pristupa (2013/466/EU)

² U slučaju FTTN koncepta kojeg HT uvodi u svoju pristupnu mrežu, operatori mogu izdvojiti pristup na lokaciji novog nezavisnog čvora. U ovom slučaju radi se o usluzi koja je istovjetna usluzi izdvojenog pristupa lokalnoj petlji koja se temelji na bakrenoj parici. Otvaranjem novog čvora znatno se skraćuje bakreni segment mreže, te krajnji korisnici migrirani na novu lokaciju nezavisnog čvora više nisu dostupni s lokacije starog nezavisnog čvora.

³ Koncept lokalne zavisne petlje (potpetlje) – kod ovog koncepta omogućeno je da se pojedine usluge u pristupnoj zavisnoj mreži mogu realizirati s dvije različite lokacije: centralne lokacije nezavisnog čvora i lokacije zavisnog čvora, dakle krajnji korisnik s centralne lokacije nezavisnog čvora ne ostaje bez usluge.

mogućnosti napraviti izmjene u modelu kojima bi modelirao nove lokacije glavnih razdjelnika (dalje: MDF), međutim izrađeni model je obuhvatio i troškove izgradnje pristupne mreže i za linije koje sada pripadaju novom MDF-u s obzirom da je računao trošak do svake stambene/poslovne jedinice u prostoru. Stoga je HAKOM aktivne linije na novim MDF-ovima pridijelio starim MDF-ovima kako bi dobio trošak po MDF-u.

Prilikom izračuna troškova primijenjena je razumna stopa povrata uloženog kapitala u nepokretnoj mreži (dalje: WACC) u iznosu od 9,05%. U vrijeme donošenja ovog prijedloga odluke za javnu raspravu, odluka o određivanju WACC-a je bila na javnoj raspravi, tako da LLU cijena ovisi o konačnoj odluci u navedenom postupku. Smanjenje vrijednosti WACC-a za 2 postotna poena, uz ažuriranje ostalih ulaznih podataka, značajno je utjecalo na smanjenje kapitalnih troškova s obzirom da se njihov izračun temelji na primijenjenoj metodi amortizacije - metodi kosih anuiteta, a kako je to određeno Metodologijom. Prema navedenoj metodi amortizacije, vrijednost WACC-a značajno utječe na izračun kapitalnih troškova u slučaju imovine koja ima dugi vijek trajanja, a što je slučaj u pristupnoj mreži (HAKOM je u BU-LRAIC+ modelu primijenio na rovove vijek trajanja 40 godina, na cijevi 40 godina, zdenca 30 godina te stupove 30 godina).

Nadalje, HAKOM temelji izračun operativnih troškova u BU-LRAIC+ modelu na broju kvarova na 100 linija, tzv. LFI (eng. *Line Fault Index*). Prema izvješćima o kakvoći usluga koje HAKOM objavljuje, prosječan LFI HT-a za 2012., 2013., i 2014. iznosi 16,7%. HAKOM smatra da se radi o previsokom udjelu kvarova na 100 linija što je posljedica starosti i nedovoljnog održavanja HT-ove mreže. HAKOM je prilikom izračuna operativnih troškova u BU-LRAIC+ modelu primijenio ciljanu LFI vrijednost u iznosu od 8% s obzirom da je modelirana mreža učinkovitog operatora. Sukladno ciljanoj LFI vrijednosti optimizirani su operativni troškovi. Ista ciljana vrijednost bila je primijenjena i prilikom izračuna LLU cijene u odluci od 18. prosinca 2013. Ukoliko HAKOM ne bi primijenio navedenu optimizaciju operativnih troškova, operatori korisnici bi neopravdano nadoknađivali HT-u troškove koje ima radi nedovoljnog održavanja mreže.

S obzirom da je malo vjerojatno da će učinkoviti operator danas graditi bakrenu pristupnu mrežu, HAKOM je izradio troškovni model koji računa i troškove svjetlovodne pristupne mreže za cijeli teritorij Republike Hrvatske smatrajući da bi operator koji odluči danas graditi pristupnu mrežu vrlo vjerojatno gradio mrežu temeljenu na svjetlovodnoj niti, a ne na bakrenoj parici.

Iako današnja pravila gradnje nalažu da se svi podzemni kabeli moraju smjestiti u cijevi, u prošlosti se pristupna mreža u određenim područjima (većinom ruralna, ali ponegdje i u urbanim područjima) gradila i na način da su se bakreni kabeli položili direktno u zemlju. U slučaju gradnje nove pristupne svjetlovodne mreže, i u navedenim područjima bi bilo potrebno iskopati nove rovove u koje bi se smjestile cijevi te u njih uvukli svjetlovodni kabeli u skladu s važećim pravilima gradnje.

S obzirom da se određeni dijelovi postojeće bakrene pristupne mreže (kabelska kanalizacija) mogu iskoristiti i za novu pristupnu mrežu temeljenu na svjetlovodnoj niti, HAKOM je pri izračunu troškova posebno tretirao područja na kojima već postoji kabelska kanalizacija i područja na kojima istu tek treba izgraditi. Za područja na kojima postoji kabelska kanalizacija, HAKOM je za troškove rovova, cijevi i zdenaca koristio podatke iz HT-ovih računovodstvenih podataka temeljenih na tekućem troškovnom računovodstvu (CCA) vodeći računa o akumuliranoj amortizaciji navedene imovine odnosno nadoknađujući samo onaj dio

ulaganja koji još nije amortiziran, dok je za područja na kojima je potrebno graditi kabelsku kanalizaciju koristio podatke o troškovima iz troškovnog modela nadoknađujući cjelokupan trošak izgradnje nove kableske kanalizacije.

Kako se baza krajnjih korisnika dijeli između bakrene i svjetlovodne pristupne mreže odnosno niti jedan korisnik nije ujedno korisnik i jedne i druge mreže, logično je da će se baza korisnika koji koriste bakrenu pristupnu mrežu tijekom sljedećih godina smanjivati, dok će broj korisnika na svjetlovodnoj pristupnoj mreži iz godine u godinu rasti. Kako bi osigurao stabilnost cijena tijekom migracijskog procesa, HAKOM je ukupne troškove kableske kanalizacije rasporedio na cjelokupnu bazu krajnjih korisnika kako bi osigurao da jedinični troškovi vezani uz kabelsku kanalizaciju ne variraju drastično u odnosu na broj krajnjih korisnika bakrene pristupne mreže i korisnika svjetlovodne pristupne mreže. Navedeni pristup osigurava da cijene pristupnih usluga na svjetlovodnoj pristupnoj mreži u prvim godinama korištenja (kad je broj korisnika još uvijek jako mali) budu na relativno niskim razinama odnosno da u narednim godinama (kada veliki broj korisnika migrira na svjetlovodnu pristupnu mrežu) cijene pristupnih proizvoda bakrene pristupne mreže ne porastu značajno već da ostanu na današnjim razinama.

Primjenjujući sve prethodno opisano, HAKOM je izračunao prosječni trošak LLU usluge za cijeli teritorij Republike Hrvatske u iznosu od 117,49 kn.

S obzirom da postoji veliki broj lokacija na kojima nije moguće ili nije ekonomski opravdano izdvajati lokalnu petlju, HAKOM smatra opravdanim pri određivanju mjesečne naknade za LLU uslugu uključiti samo one troškove koji se odnose na područja na kojima se navedena usluga danas koristi ili će se u narednim godinama koristiti.

Kako je gotovo nemoguće predvidjeti na kojim će se točno područjima izdvajati lokalne petlje u budućnosti, HAKOM je posebno izračunao troškove za sva područja na kojima su danas izdvojene lokalne petlje te za područja na kojima do sada niti jedan operator nije izdvojio lokalnu petlju.

HAKOM je izračun LLU cijene u odluci od 18. prosinca 2013. temeljio na pretpostavci da će i u narednim godinama u 95% slučajeva petlje biti izdvajane na istim područjima kao i danas, dok će u 5% slučajeva biti zahtjeva za izdvajanjem lokalnih petlji iz preostalih područja. Navedenu pretpostavku o korištenju izdvojenog pristupa lokalnoj petlji HAKOM je temeljio na podacima o izdvojenim lokalnim petljama na pojedinim lokacijama koje HT dostavlja HAKOM-u. Iz navedenih podataka je vidljivo da operatori većinom izdvajaju nove petlje na postojećim (ko)lokacijama, dok u manjem broju slučajeva izdvajaju petlje na lokacijama na kojima ranije nisu bili prisutni. Prosječni godišnji prirast novih kolokacija je u vrijeme donošenja odluke od 18. prosinca 2013. bio nešto niži od 5%.

Prema podacima iz prethodno navedenih izvješća, u razdoblju od donošenja odluke od 18. prosinca 2013. do danas (podatci od 1. siječnja 2014. do 31. prosinca 2015.), prosječni godišnji prirast novih kolokacija iznosi 2,5%. Stoga stručna služba predlaže da se u ovoj odluci primijeni omjer 97,5%:2,5% u korist MDF područja na kojima se LLU usluga danas koristi.

Slijedom svega navedenog, HAKOM smatra kako LLU cijena može iznositi najviše 48,47 kn, kako bi se osiguralo da operatori koji koriste LLU uslugu kroz mjesečnu naknadu pokrivaju

isključivo one troškove koji su vezani uz korištenu uslugu. Stoga je odlučeno kao u točki I. izreke ove odluke.

Ad II.

Odlukom od 16. prosinca 2015. HAKOM je definirao da ukoliko HT namjerava početi primjenjivati LLU cijenu u iznosu od 57,30 kn, obvezan je najkasnije 30 dana od donošenja navedene odluke objaviti na svojim internetskim stranicama izmijenjenu Standardnu ponudu s ugrađenom novom cijenom i datumom primjene u skladu s točkom I. izreke navedene odluke. Nastavno na navedenu odluku, HT je unutar Standardne ponude objavio da od 1. siječnja 2017. počinje primjenjivati LLU cijenu u iznosu od 57,30 kn. S obzirom da je HAKOM u na temelju ažuriranog modela u točki I. izreke ove odluke odredio novu najvišu razinu LLU cijene, HT je obvezan od 1. siječnja 2017. primjenjivati navedenu cijenu. Kako bi ostali operatori na tržištu bili pravovremeno obaviješteni o novoj cijeni, odlučeno je kao u točki II. izreke ove odluke.

Ad III.

HAKOM je odlukom od 16. prosinca 2015. definirao da se LLU cijena u iznosu od 57,30 kn može početi primjenjivati od 1. siječnja 2017., pri čemu je dodatno definirao sljedeće uvjete:

- HT je obvezan primjenjivati LLU cijenu u iznosu od 43,61 kn do isteka ugovora o javnoj nabavi za ugovore o javnoj nabavi u kojima se usluga pruža putem usluge izdvojenog pristupa lokalnoj petlji i usluge veleprodajnog širokopojasnog pristupa u slučaju kada krajnji korisnik ostvaruje osnovni pristup mreži putem operatora korisnika
- U slučaju povećanja maloprodajnih cijena HT-a i društava pod njegovom kontrolom Iskon Interneta d.d., Zagreb, Garićgradska 18, i Optima Telekom d.d., Zagreb, Bani 75/a, na njih se ne primjenjuje odredba članka 42.a stavka 10. točke 3. Zakona o elektroničkim komunikacijama.

Radi izbjegavanja dvojbi, HAKOM je u točki III. izreke ove odluke definirao da navedeni uvjeti i dalje ostaju u primjeni.

Slijedom svega navedenog, HAKOM je temeljem članka 12. stavka 1. točke 2. i članka 62. stavaka 3. i 4. ZEK-a odlučio kao u izreci ove odluke.

Sukladno članku 22. stavak 5. ZEK-a o ovom prijedlogu provest će se javna rasprava.

PREDSJEDNIK VIJEĆA

dr. sc. Dražen Lučić